

sche doorbraak heeft steeds de verdwijning van een voorafgaand medium tot gevolg, maar wekt gelijktijdig ook het besef het oude te bewaren opdat het het nieuwe kan blijven stimuleren. Kortom: opdat er überhaupt nog van geschiedenis sprake kan zijn. Die dimensie – van het verleden in het heden en van daar naar een toekomst – is het knooppunt van het filmmuseale werk.

(E.d.K.)

Uit een gesprek met B. Latarjet. Enkele gegevens werden ontleend aan *Libération*, 12 februari 1986.

1. R. Roud, *A Passion for Films. Henri Langlois and the Cinémathèque Française*. Londen (Secker and Warburg) 1983.

2. De Vrienden van het Filmarchief in Nijmegen vertonen het komende seizoen een selectie uit gerestaureerde, bekende en minder bekende, stomme films uit het archief van de Cinémathèque Française.

3. Zie *Versus*, 4/1983: *Auteurs Theorie/politique des auteurs*.

4. R. Borde, *Les Cinémathèques*. Lausanne (L'Age d'homme) 1983.

5. *Cinéma et Audiovisuel. Enseignement, Création et Formation*. Nationaal Symposium, gehouden van 24 tot en met 28 februari 1986 te Parijs.

... en de beknotting van het Belgisch Filmarchief

Wie in de jaren vijftig niet in Parijs, maar in Brussel woonde, had het geluk dat daar iemand was als Jacques Ledoux, die met zijn Filmarchief en later met zijn Filmmuseum een andere, maar toch gelijksoortige uitstraling had als Langlois te Parijs. Het was daar dat de geïnteresseerde in film dag in dag uit, jaar in jaar uit, kennis kon nemen van de klassieke en minder klassieke werken uit de filmgeschiedenis. Daar kon de cinefiel auteurs ontdekken of herontdekken. Door zeer volledige retrospectieven konden bepaalde onderwerpen of perioden opnieuw in hun context geplaatst worden.

Kenmerk voor de verzamel- en tentoonstellingswoede van Ledoux is dat hij niet-selectief te werk ging. Alles was de moeite van het bewaren en vertonen waard. Van de meest triviale Hollywoodproducties tot de meest obscure experimentele filmmakers. Het discriminatoire en selecterende behoort niet tot zijn taak, vindt hij. Dat is het werk van onderzoekers, historici, recensenten of het publiek. Deze houding, die uiteraard menigeen irriteerde, had echter als consequentie dat de trouwe bezoeker van het Filmmuseum of de gebruiker van het Filmarchief geregeld tot stimulerende en prikkelende ontdekkingen kon komen. Vanzelfsprekend corrigeerde hij zijn Babylonische neigingen door in zijn beleid en projectiepolitiek stevige accenten te leggen. Zo behoort tot zijn meest geïnspireerde initiatief beslist het inrichten van een tweede zaal, exclusief voorbehouden aan de te weinig gekende films uit de stomme periode. Dagelijks worden er een tweetal van getoond. En uiteraard begeleid door live piano-muziek. Een traditie die in het Filmmuseum vanaf het begin in ere werd hersteld, lang voor het mode werd om stomme film met live muziek te presenteren.

Typierend voor de houding van Ledoux is ook dat hij het tot zijn plicht rekent de meest recente ontwikkelingen binnen de film te tonen. De festivals van de experimentele films te Knokke behoren tot de mijlpalen in de filmgeschiedenis. Met zijn Prix de l'Age d'Or probeert hij jaarlijks de aandacht te vestigen op minder bekende hedendaagse films en filmmakers.

De projectie van een vijftal films per dag in twee zalen (de activiteiten van het Filmmuseum) behoort slechts tot de meest spectaculaire kant van de activiteiten van het Koninklijk Belgisch Filmarchief. Het verzamelen en vooral het conserveren van de films (zo'n 40.000 lange speelfilms, wat het Belgische archief tot een van de belangrijkste ter wereld maakt) behoren tot de meest dringende taken. Vooral dan het overzetten van het brandbare materiaal (nitraat) op onbrandbaar materiaal is een prioriteit van elk filmarchief. Evenals trouwens het zoeken naar goede oplossingen om de gevoelige kleurenfilms uit het recente verleden en heden voor de vergankelijkheid te vrijwaren.

Al deze werkzaamheden werden tot op heden verricht met een uiterst beperkte staf van medewerkers, die onlangs nog gereduceerd werd tot 13. Vergeleken met de 100 medewerkers van de Franse Cinémathèque en de 149 van het Britse Filmarchief (twee archieven die qua grootte van collecties vergelijkbaar zijn met het Brusselse) is dit een belachelijk kleine staf. Kleinere archieven als het Zweedse en het Nederlandse, werken met respectievelijk 41 en 27 mensen.

Doch dit zijn kleine moeilijkheden vergeleken met de financiële tragedie die onlangs heeft plaatsgevonden. Tot voor kort was de subsidie 30 miljoen BF (het Nederlandse archief krijgt ongeveer een derde meer; het Zweedse vier keer zoveel; Frankrijk en Engeland ontvangen een bedrag dat zes- en vijfmaal zo hoog is als dat van het Brusselse archief). Dit geringe bedrag werd in 1985 echter bijna gehalveerd. Resultaat van een politieke schermutseling waarvan het relaas – zelfs in België! – surrealistisch aandoet, en die we de lezer hier besparen.

De situatie is dus catastrofaal. Vandaar ook dat het Belgisch Filmarchief een noodkreet heeft geslaakt. Immers een unieke filmverzameling dreigt hier verloren te gaan, als er geen drastische maatregel of oplossingen gevonden worden. Tot nu toe was het grootste gevaar voor een filmarchief het brandgevaar; nu blijkt dat daartoe ook de wisselvalligheden van de politieke situatie moeten worden gerekend.

Zovele onderzoekers zijn Ledoux dankbaar voor de mogelijkheden die hij hun in het verleden geboden heeft (geen toeval dat het jongste werk van David Bordwel, *Narration in the Fiction Film*, aan J. Ledoux werd opgedragen!); zovele generaties hebben de film, zowel het verleden als het heden ervan in de Baron Hortastraat ontdekt en leren kennen.

Zijn er middelen om de verantwoordelijken op hun plichten te wijzen? Of moet men tot spectaculaire maatregelen overgaan, zoals het in overweging nemen van het 'verkopen' van de hele collectie aan instellingen of landen die de rijkdom ervan waarderen?

Sympathiebetuigingen kunnen voor Nederland gestuurd worden aan: Stichting Vrienden van het Filmarchief, Wolfkuilseweg 31, 6542 JB Nijmegen.